

राज्य, विभाग व जिल्हास्तरावर
युवा महोत्सवाचे आयोजन
करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : युकयो-२४२३/प्र.क्र.४८/क्रीयुसे-३
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय, मुंबई ०३२ ४००
दिनांक : २६ डिसेंबर, २०२३

- वाचा : १) शासन निर्णय, क्रमांक : युकयो-२०११/प्र.क्र.४३/क्रीयुसे-३, दिनांक १४.०६.२०१२
२) शासन निर्णय, क्रमांक युकयो-२०१२/प्र.क्र.६७/क्रीयुसे-३, दिनांक ०६.०१.२०१४
३) आयुक्त, क्रीडा व युवक सेवा यांचे पत्र क्र.क्रीयुसे/युवा महोत्सव २०२३-२४
का.१०/३४२३, दिनांक ०६.१०.२०२३
४) आयुक्त, क्रीडा व युवक सेवा यांचे पत्र क्र.क्रीयुसे/युवा/महोत्सव २०२३-२४
का.१०/४३८५, दिनांक १८.१२.२०२३

प्रस्तावना :

महाराष्ट्र राज्यातील १३ ते ३५ वयोगटातील युवा लोकसंख्येचा विचार करता देशाच्या युवा धोरणाच्या अनुषंगाने राज्याचे स्वतंत्र युवा धोरण तयार करून त्याद्वारे युवक कल्याणाच्या विविध योजना राबविण्यासाठी राज्याचे युवा धोरण २०१२ शासन निर्णय दिनांक १४ जून, २०१२ अन्वये जाहीर करण्यात आले आहे. राष्ट्रीय एकात्मता तसेच युवांच्या सुप्त गुणांना वाव देण्यासाठी केंद्र शासनामार्फत १९९४ पासून राष्ट्रीय युवा महोत्सवाचे राज्यामध्ये आयोजन करण्यात येते. यामध्ये प्रत्येक राज्याचे प्रतिनिधी संघ सहभागी होतात. राज्यामध्ये युवा महोत्सवाचे आयोजन प्रभावीपणे करण्यासाठी जिल्हा, विभाग व राज्य स्तरावर युवा महोत्सवाचे आयोजन करून राज्याचा प्रतिनिधी संघ राष्ट्रीय युवा महोत्सवासाठी निवड करण्यासाठी स्तरनिहाय अनुदान देऊन राज्यातील युवांना युवा महोत्सवामध्ये सहभागी होण्याची संधी उपलब्ध करून देण्यात येते. युवा महोत्सव आयोजित करण्याकरीता दि.०६/०१/२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये अनुदान मर्यादा निश्चित केली आहे. युवा महोत्सवाचे बदलेले स्वरूप, वाढलेली महागाई, मजूरी तसेच जी.एस.टी/टि.डी.एस. या बाबी तसेच युवांना युवा महोत्सवाकरीता आकर्षित करण्यासाठी संदर्भ क्र. २ येथील शासन निर्णयान्वये विहित करण्यात आलेल्या अनुदान मर्यादेमध्ये वाढ करणे आवश्यक आहे. युवा महोत्सवाचे आयोजन करण्याकरीता संदर्भ क्र. २ येथील शासन निर्णयान्वये विहित करण्यात आलेल्या अनुदान मर्यादेमध्ये वाढ करण्याची, युवा महोत्सवामध्ये सहभागी होणाऱ्या जिल्हा, विभाग व राज्य स्तरावरील प्राविण्य धारकांना रोख पारितोषिक देण्याच्या बाबीचा नव्यानेच समावेश करणे, सन २०२३-२४ या वर्षाच्या राज्य युवा महोत्सवाचे ठिकाण निश्चित करण्याचे आणि त्याकरीता निधी उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

युवा महोत्सवामध्ये युवा सहयोगाची वयोमर्यादा आणि इतर अटी व शर्ती दरवर्षी केंद्र शासन निर्धारित करेल त्या ग्राह्य धरण्यात येतील.

२. राज्य, विभाग व जिल्हास्तरावर युवा महोत्सवाचे आयोजन व राष्ट्रीय स्तरावर सहभागासाठी स्पर्धात्मक व अस्पर्धात्मक बाबींसाठी कार्यक्रम आयोजित करण्यासाठीच्या खर्चास खालीलप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे :-

अ.क्र.	बाब	प्रचलित दर शासन निर्णय दि.६.१.२०१४ नुसार	सुधारित दर रक्कम	सुधारित दरानुसार एकूण रक्कम (रु.लाखात)
१	जिल्हास्तर (३६ जिल्हे)	प्रति जिल्हा रु. ७५ हजार प्रमाणे रु. २७.०० लक्ष	प्रति जिल्हा रु. ७ लक्ष	२५२.००
२	विभागस्तर (८विभाग)	प्रति विभाग रु.१.२५ लक्ष प्रमाणे रु.१० लक्ष	प्रति विभाग रु. १० लक्ष	८०.००
३	राज्य स्तर	रु. १३.७५ लक्ष	रु.८५.५६ लक्ष	८५.५६
४	राष्ट्रीय युवा महोत्सवासाठी संघ पाठविणे		रु.१५.०० लक्ष	१५.००
	एकूण	रु. ५०.७५ लक्ष		४३२.५६

३. युवा महोत्सवामध्ये जास्तीत जास्त युवकांना आकर्षित करण्यासाठी व त्यांचा सहभाग वाढविण्यासाठी युवा महोत्सवातील जिल्हा, विभाग व राज्य स्तरावरील प्राविण्य धारकांना “परिशिष्ट-अ” मध्ये नमूद केल्यानुसार रोख पारितोषिक देण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

४. संयुक्त राष्ट्र संघाने सन २०२३ हे आंतरराष्ट्रीय पौष्टिक तृणधान्य वर्ष घोषित केलेले असल्याने सन २०२३-२४ च्या राष्ट्रीय युवा महोत्सवात महाराष्ट्र राज्यासाठी तृणधान्य उत्पादनात विज्ञानाचे महत्त्व तसेच सामाजिक विकासात विज्ञानाचे योगदान ही संकल्पना केंद्र शासनाने दिली आहे. या संकल्पनेवर आधारित युवा महोत्सवात जिल्हा, विभाग व राज्य स्तरावर विविध उपक्रम आयोजित करण्यात येणार आहेत. युवा महोत्सवाची व्यापकता व संकल्पना विचारात घेता, “परिशिष्ट-ब” नुसार जिल्हा, विभाग व राज्य स्तरावर समिती गठीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

५. राष्ट्रीय युवा महोत्सव व त्यामधील संकल्पना विचारात घेऊन प्रतिवर्षी समितीची रचना करणे क्रमप्राप्त आहे. याकरिता आवश्यकतेनुसार समिती गठीत करण्याचे अधिकार आयुक्त, क्रीडा व युवक सेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना देण्यात येत आहेत.

६. राज्यात युवा महोत्सवाचे आयोजन स्पर्धात्मक व अस्पर्धात्मक प्रकारात करण्यात येवून जिल्हा, विभाग व राज्यस्तरावर स्पर्धांचे आयोजन करण्यात यावे. स्पर्धात्मक बाबींच्या जिल्हा स्तरावर स्पर्धा घेवून अस्पर्धात्मक बाबींसाठी जिल्हा व विभागाचे प्रातिनिधिक पथक सहभागी होईल. अस्पर्धात्मक बाबींमध्ये प्रदर्शन, चर्चासत्र, नवीन संकल्पना-संशोधनाबाबत माहिती, परिसंवाद, प्रक्रीया उद्योगातून रोजगार व्यवसाय, भौगोलिक परिस्थिती अनुरूप संकल्पना, या क्षेत्रातील यशोगाथा इत्यादी उपक्रमाचे आयोजन करण्यात यावे.

७. सन २०२३-२४ च्या राज्य युवा महोत्सवाचे आयोजन डिसेंबर, २०२३ च्या शेवटच्या आठवड्यात लातूर येथे करण्यास व त्याकरिता रु.४७७.४७ लक्ष इतका निधी वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

८. सदरचा खर्च मागणी क्र.ई-३,२२०४ क्रीडा व युवक सेवा १०३ विद्यार्थीत्तर युवक कल्याण कार्यक्रम (१०) युवक कल्याण ग्रामीण भाग, (१२) युवा धोरणातंगत योजना, युवा महोत्सवाचे आयोजन, ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेत्तर) (२२०४ ५५८२) या लेखाशिर्षामध्ये उपलब्ध असलेल्या तरतूदीतून भागविण्यात यावा. याकरिता आयुक्त, क्रीडा व युवक सेवा, पुणे हे नियंत्रक अधिकारी राहतील. जिल्हा क्रीडा अधिकारी, लातूर यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय नियोजन व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ अनुक्रमे क्र.३१०/१४७१, दि.२६/१०/२०२३ व क्र. वित्त विभाग, शिकाना, नागपूर-३९२/व्यय-५, दि. १५.१२.२०२३ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

१०. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३१२२६१७३१०४३७२१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(शैला ब. यादव)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत.

१. मा.मंत्री (क्रीडा व युवक कल्याण), महाराष्ट्र राज्य
२. अपर मुख्य सचिव (क्रीडा), शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३. आयुक्त, क्रीडा व युवक सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
४. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखा परिक्षा) १/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
५. सर्व विभागीय उपसंचालक, क्रीडा व युवक सेवा (संचालनालयामार्फत)
६. लेखाधिकारी, क्रीडा व युवक सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
७. सर्व जिल्हा क्रीडा अधिकारी
८. जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे व लातूर
९. अवर सचिव नियोजन विभाग (१४७१), मंत्रालय, मुंबई
१०. अवर सचिव (व्यय-५), वित्त विभाग मंत्रालय, मुंबई.
११. अवर सचिव (अर्थसंकल्प), शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२. निवडनस्ती, क्रीयुसे- ३

परिशिष्ट-अ

युवा महोत्सवातील प्राविण्य धारकांसाठी राज्यस्तरावर रोख पारितोषिक देण्यासाठी मंजूर रक्कम

अक्र	बाब		सहभाग संख्या	प्रथम	द्वितीय	तृतीय	एकूण
१	सांस्कृतिक	समूह लोकनृत्य	१०	१५०००	१२०००	१००००	३७०००
		वैयक्तिक सोलो लोकनृत्य	५	७०००	५०००	३०००	१५०००
		लोकगीत	१०	१००००	७०००	५०००	२२०००
		वैयक्तिक सोलो लोकगीत	५	७०००	५०००	३०००	१५०००
२	कौशल्य विकास	कथा लेखन	३	५०००	३०००	२०००	१००००
		पोस्टर स्पर्धा	२	५०००	३०००	२०००	१००००
		वक्तृत्व	२	५०००	३०००	२०००	१००००
		फोटोग्राफी	२	५०००	३०००	२०००	१००००
३	संकल्पना आधारित स्पर्धा	महाराष्ट्र राज्यासाठी- १.विज्ञानातून तृणधान्य वाढीसाठी विकास	३५	५०००	३०००	२०००	१००००
		२.समाजासाठी विज्ञान या संकल्पनेवर आधारित असावी	५	५०००	३०००	२०००	१००००
४	युवा कृती	हस्तकला	७	५०००	३०००	२०००	१००००
		वस्त्रोद्योग	७	५०००	३०००	२०००	१००००
		अॅग्रो प्रोडक्ट	७	५०००	३०००	२०००	१००००
	एकूण		१००	८४०००	५६०००	३९०००	१७९०००

युवा महोत्सवातील प्राविण्य धारकांसाठी विभागीय /जिल्हास्तरावर रोख पारितोषिक देण्यासाठी मंजूर रक्कम

अक्र	बाब		सहभाग संख्या	प्रथम	द्वितीय	तृतीय	एकूण
१	सांस्कृतिक	समूह लोकनृत्य	१०	७०००	५०००	३०००	१५०००
		वैयक्तिक सोलो लोकनृत्य	५	३०००	२०००	१५००	६५००
		लोकगीत	१०	५०००	३०००	२५००	१०५००
		वैयक्तिक सोलो लोकगीत	५	३०००	२०००	१५००	६५००
२	कौशल्य विकास	कथा लेखन	३	३०००	२०००	१५००	६५००
		पोस्टर स्पर्धा	२	३०००	२०००	१५००	६५००
		वक्तृत्व	२	३०००	२०००	१५००	६५००
		फोटोग्राफी	२	३०००	२०००	१५००	६५००

अक्र	बाब		सहभाग संख्या	प्रथम	द्वितीय	तृतीय	एकूण
३	संकल्पना आधारित स्पर्धा	महाराष्ट्र राज्यासाठी - १.विज्ञानातून तृणधान्य वाढीसाठी विकास	३५	५०००	३०००	२०००	७०००
		२.समाजासाठी विज्ञान या संकल्पनेवर आधारित असावी	५	५०००	३०००	२०००	७०००
४	युवा कृती	हस्तकला	७	३०००	२०००	१५००	६५००
		वस्त्रोद्योग	७	३०००	२०००	१५००	६५००
		अॅग्री प्रोडक्ट	७	३०००	२०००	१५००	६५००
	एकूण		१००	४९०००	३२०००	२३०००	९८०००

युवा महोत्सवातील प्राविण्य धारकांसाठी राज्यस्तर, विभागीयस्तर व जिल्हास्तरावर रोख पारितोषिक देण्यासाठी आवश्यक एकूण रक्कम

स्तर	एकूण संख्या	प्रतिदर	एकूण रक्कम रूपये
राज्यस्तर	०१	रु. १,७९,०००/-	रु. १,७९,०००/-
विभागस्तर	८ विभाग	रु.९८,०००/-	रु. ७,८४,०००/-
जिल्हास्तर	३६ जिल्हे	रु. ९८,०००/-	रु. ३५,२८,०००/-
			रु. ४४,९१,०००

परिशिष्ट -ब

युवा महोत्सव आयोजनासाठी राज्यस्तरीय समितीची संरचना (आयोजक जिल्हा)

अक्र.	पदनाम	पद
१	जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२	जिल्हा पोलीस अधीक्षक	सदस्य
३	सहसंचालक, उच्च व तंत्र शिक्षण, संबंधित विभाग	सदस्य
४	उपसंचालक, क्रीडा व युवक सेवा संबंधित विभाग	सदस्य
५	जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी	सदस्य
६	उपसंचालक व शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) जि.प.	सदस्य
७	नेहरु युवा राज्य समन्वयक	सदस्य
८	जिल्हा माहिती अधिकारी	सदस्य
९	राष्ट्रीय युवा पुरस्कारार्थी/राज्य युवा पुरस्कारार्थी-१ प्रतिनिधी	सदस्य
१०	राष्ट्रीय युवा योजना (एनएसएस) प्रमुख संबंधित विद्यापीठातील -१ प्रतिनिधी	सदस्य सचिव
११	जिल्हा क्रीडा अधिकारी	सदस्य सचिव

युवा महोत्सव आयोजनासाठी विभागीय/ जिल्हास्तरीय समितीची संरचना

अ.क्र.	नाव/पदनाम	जिल्हास्तर	विभागस्तर
१	जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष	अध्यक्ष
२	उपसंचालक, क्रीडा व युवक सेवा (संबंधित जिल्हा/ विभाग)	सदस्य	सदस्य सचिव
३	विभागीय कृषी सहसंचालक	सदस्य	सदस्य
४	नेहरु युवा राज्य समन्वयक	सदस्य	सदस्य
५	जिल्हा माहिती अधिकारी	सदस्य	सदस्य
६	विभागीय अधीक्षक कृषी अधिकारी	सदस्य	सदस्य
७	राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) प्रमुख संबंधित विद्यापीठातील संगीत तज्ञ/विशारद/परिक्षक २ प्रतिनिधी	सदस्य	सदस्य
८	विद्यार्थी कल्याण अधिकारी संबंधित कृषी विद्यापीठ	सदस्य	सदस्य
९	जिल्हा क्रीडा अधिकारी	सदस्य सचिव	सदस्य
